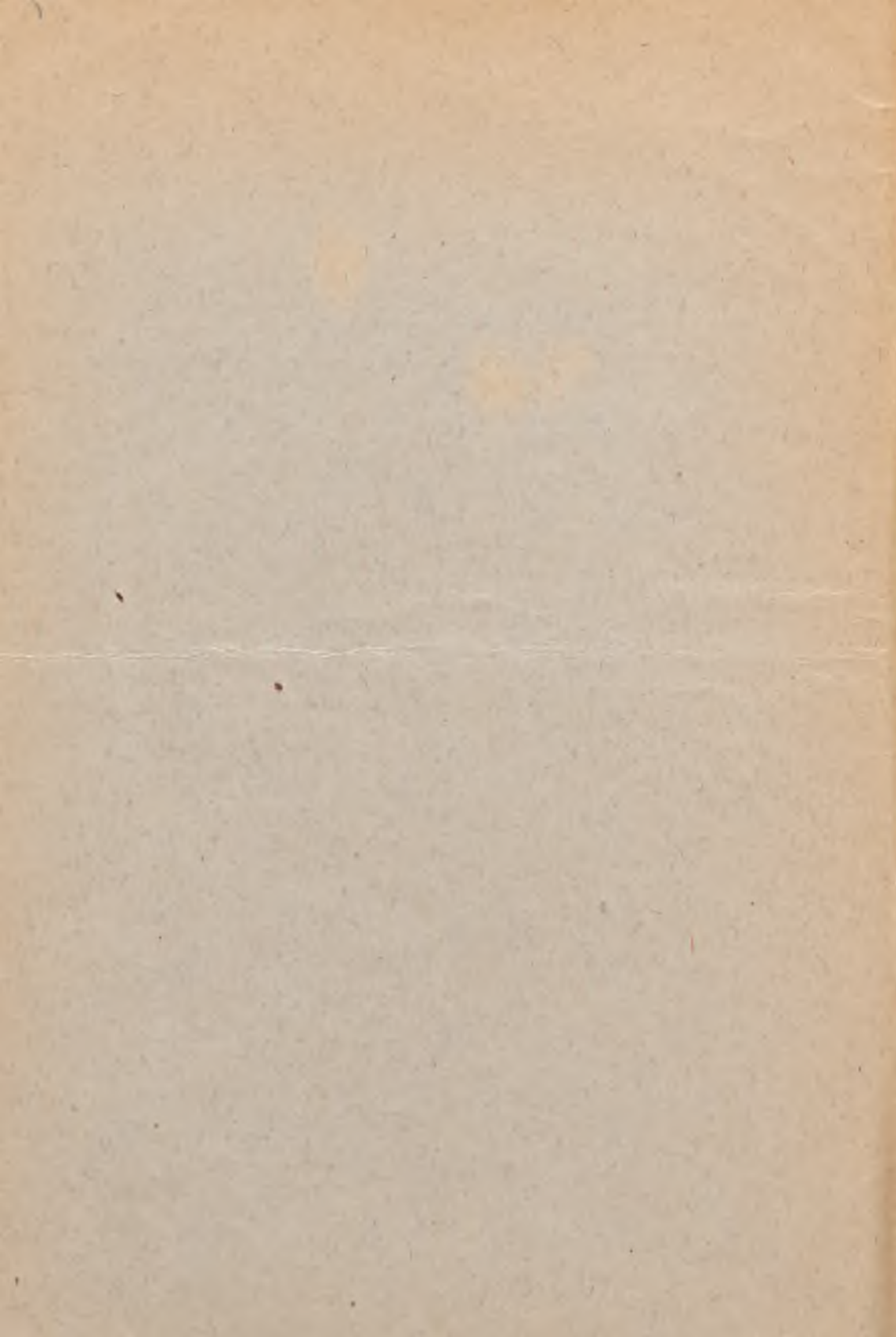

Z ŻYCIA
STUDENTEK POLEK
W PETERSBURGU

WARSZAWA — 1929

Z ŻYCIA
STUDENTEK POLEK
W PETERSBURGU

378

WARSZAWA — 1929.

*Drukarnia i Litografia
p. f. „JAN COTTY”
w Warszawie, Kapucyńska 7.*

Należymy do pokolenia, któremu danem było zobaczyć wcielenie w życie najszczytniejszych i najgorętszych pragnień Narodu.

Należymy do pokolenia, które szukało „kwiatów trudnych“ w pracy i boju, w męce i zwątpieniu. Uczyliśmy się życia, zaprawialiśmy się do wzięcia udziału w pracy twórczej, której nie danem było podjąć w wolnej ojczyźnie ojcom i dziadom naszym. śladami których kroczyliśmy ku Niej. Byliśmy od nich szczęśliwsi, bo danem nam było zobaczyć jak jasność słoneczna, która z krwi ich i znoju spływała na naród nasz cały i cichemi się kładła promieniami na jego koronie cierniowej, nabrała takiej mocy, siły i potęgi, że przysłoniła ciernie i żarzy się obecnie na wolnym czole naszego narodu.

Gdy się cofniemy myślą w przeszłość, widzimy wyraźnie, z ilu nici przędła się przędza wolności, i powstaje chęć utrwalenia drobnych nawet fragmentów z tej przeszłości.

Tą myślą powodowana „Spójnia“ — Stowarzyszenie b. studentek szkół akademickich w Petersburgu — przystąpiła do wydania kilku kartek z życia studentek Polek w Petersburgu, odtwarzając pracę, prowadzoną na dalekiej obczyźnie.

Wydając te wspomnienia w dziesiątą rocznicę Niepodległości, a dwudziestą powstania Spójni, łączymy się myślami ze wszystkimi naszymi koleżankami, które w Polsce pracują, i temi, które na obcej pozostają ziemi, wierząc, że nici, nawiązanych kiedyś przy wspólnej pracy, nic zerwać nie potrafi.

ZARZĄD SPÓJNI.

Z ŻYCIA STUDENTEK POLEK W PETERSBURGU.

W wyższych zakładach naukowych w Rosji kształciła się głównie młodzież polska, urodzona na kresach wschodnich, w Rosji, Syberji i na Kaukazie; z dawnej Kongresówki przybywało młodzieży niewiele.

Po strejku szkolnym w Królestwie stosunki się zmieniły; bojkot uczelni wyższych w Warszawie zmusił młodzież polską do opuszczenia Kongresówki. Kraków i Lwów, jako miasta „zagraniczne”, nie dla każdego były dostępne, musiała więc młodzież szukać wiedzy gdzieindziej — na obczyźnie. O ile Zachód pociągał specjalizacją uczelni, wyższością kultury, a nade wszystko swobodą osobistą, obywatelską, o tyle za Rosją przemawiała taniość utrzymania, łatwość zarobkowania podczas studjów, zamożność miejscowej kolonji polskiej, która, interesując się młodzieżą akademicką, czyniła jej wszelkie ułatwienia; wreszcie studja w Rosji dawały szereg uprawnień państwowych, co dla dawnego „poddanego” nie było rzeczą bez znaczenia. Do tego dodać należy wysoki poziom naukowy niektórych uczelni, zwłaszcza w Petersburgu, pierwszorzędne urządzenia techniczne i pomoce naukowe oraz siły profesorskie często europejskiej sławy.

To też w latach przedwojennych (1908 — 1914) we wszystkich miastach uniwersyteckich Rosji kształciło się sporo młodzieży polskiej. Najliczniejszą i bodaj najlepiej zorganizowaną kolonję akademicką posiadał Petersburg.

Organizacją, łączącą całą młodzież polską na terenie Petersburga, była Ogólno-Studencka Kasa Polska. Oficjalnie instytucja ta miała na celu niesienie wzajemnej pomocy materialnej, w rzeczywistości zaś była ośrodkiem polskości, skupia-

jącym kilka tysięcy studentów Polaków z różnych uczelni wyższych.

Drugą instytucją legalną była Kuchnia Studencka, posiadająca własny lokal przy ulicy Zabałkańskiej. Kuchnia studencka dostarczała zdrowych i tanich obiadów i spełniała rolę klubu młodzieży. Tutaj można było przejrzeć pisma różnych kierunków, poznać kierowników ugrupowań ideowych, dowiedzieć się o zebraniach i najważniejszych wypadkach politycznych, tutaj wreszcie można było nawiązać bliższe stosunki koleżeńskie i towarzyskie.

Politechnika Petersburska, położona poza obrębem miasta, miała specjalne swoje stowarzyszenie, spełniające rolę wyżej wymienionych instytucyj na swym terenie.

Poza tem młodzież bardziej wyrobiona, o ukształtowanym światopoglądzie i przekonaniach politycznych, tworzyła ugrupowania ideowe zakonspirowane.

Do nich należały: 1) Zjednoczenie Młodzieży Narodowej im. Adama Mickiewicza, 2) Związek Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej, 3) Odrodzenie — później, 4) Wyzwolenie oraz 5) Związek Socjal-Demokracji Królestwa Polskiego i Litwy.

Życie stowarzyszeń ideowych było bardzo ożywione. Odbywały się liczne zebrania naukowe i dyskusyjne, pracowały sekcje i koła samokształceniowe, a na burzliwych nieraz wiecach ścierały się różne poglądy i ideologie.

Udział kobiet studentek był w tych organizacjach nikły i sprowadzał się najczęściej do biernego udziału w stowarzyszeniu lub w najlepszym razie do piastowania uciążliwego urzędu skarbniczki. Koleżanki, zasiadając w Zarządach, lub biorące udział w dyskusjach na zebraniach i wiecach, należały do wyjątków. Brak wyrobienia parlamentarnego, nieskrystalizowane jeszcze poglądy polityczne i społeczne, krępująca, bo często niedostateczna znajomość języka ojczystego, wreszcie wrodzona nieśmiałość, odsuwały studentki od żywszego udziału w życiu akademickim, chociaż niekiedy wykazywały one wielostronne zainteresowania i pracowały sprawnie i owocnie w mniejszych zespołach, np. filjach Kasy i bibliotekach swych uczelni.

W tym okresie szkół wyższych koedukacyjnych w Rosji prawie nie było. Młodzież żeńska odbywała studia w specjal-

nych zakładach naukowych żeńskich, do których należały na terenie Petersburga:

- 1) Instytut żeński medyczny.
- 2) Wyższe żeńskie kursy (Bestużewa).
- 3) Kursy Pedagogiczne przyrodnicze Łochwickoj-Skałłon.
- 4) Politechnika żeńska.
- 5) Instytut Pedagogiczny.
- 6) Instytut psycho-neurologiczny (koedukacyjny).
- 7) Kursy filologiczne Rajewa.
- 8) Kursy rolnicze Stebutowa.
- 9) Instytut dentystyczny.
- 10) Kursy języków obcych Łochwickoj-Skałłon.
- 11) Kursy języków obcych Bobriszczewoj-Puszkinoj.
- 12) Konserwatorium muzyczne (koedukacyjne).
- 13) Szkoła farmaceutyczna A. Leśniewskiej.
- 14) Szkoła Sztuk Pięknych.
- 15) Kursy architektoniczne Bağajewoj.

W uczelniach tych kształciło się około 200 Polek rocznie.

W roku 1909 powstało z inicjatywy trzech koleżanek, a mianowicie: Stanisławy Adamowiczowej, Cezarji Baudouin de Courtenay i Zofji Sadowskiej stowarzyszenie studentek Polek p. t. „Spójnia”.

Głównymi celami Spójni były: 1) wytworzenie łączności koleżeńskiej, 2) wyrobienie parlamentarne, 3) teoretyczne poznanie kwestji kobiecej. Statut Spójni był tak pomyślany, by każda studentka Polka, bez różnicy przekonań, mogła do organizacji należeć.

Inicjatorkom chodziło o to, by skupić całą młodzież żeńską polską i wytworzyć w atmosferze serdeczności koleżeńskiej niekrępujące warunki pracy samokształceniowej, urabiania światopoglądu i przygotowania do życia społecznego i parlamentarnego. Koleżanki, przybyłe z dalekiej Rosji, lub wychowane w szkole rosyjskiej, chciała Spójnia uchronić od dalszej rusyfikacji, oraz, w miarę potrzeby, budzić w nich poczucie odrębności narodowej i chęć poznania Polski i jej kultury.

Pierwszy Zarząd Spójni w osobach koleżanek: 1) St. Adamowiczowej. 2) C. Baudouin de Courtenay-Erenkreuzowej,

3) Borkowskiej-Dąbrowskiej, 4) E. Elżanowskiej-Hiżowej, 5) H. Kononówny-Wiewiórskiej, 6) M. Matuszewskiej, 7) H. Olaszamowskiej-Rawiczowej, 8) Z. Sadowskiej i 9) A. Wędrziaszkiej-Argasińskiej, pod przewodnictwem kol. Domaniewskiej przystąpił do realizacji celów Spójni; nie mniej gorliwie pracowały i następne zarządy z przewodniczącymi S. Adamowiczową, L. Kulikowską, M. Matuszewską, H. Kasperowiczową i W. Walentynowiczówną na czele.

By ułatwić koleżankom wybór zakładu naukowego i zorientowanie się w warunkach pobytu w dużym, obcym mieście, Spójnia utrzymywała Biuro Informacyjne, które nie tylko ustnie, ale i piśmiennie udzielało wyczerpujących wiadomości o typach szkół wyższych, programach, warunkach przyjęcia i uprawnieniach po skończeniu; poza tem zgłaszające się otrzymywały informacje o życiu w stolicy wogóle, o polskiej zaś kolonji w szczególności.

Była uczyniona również próba stworzenia własnego domu akademickiego, wobec jednak dużych kosztów materialnych i rozległości miasta inicjatywa Spójni w tym kierunku ograniczyła się do posiadania, dzięki uprzejmości p. Gnoińskiej, kilku pokojów w T-wie Ochrony Kobiet.

Utrzymywała też Spójnia stale biuro pośrednictwa pracy.

W celu pozyskania nowych członków i zaznajomienia ich z celami organizacji, na początku roku akademickiego Spójnia wysyłała do wszystkich zakładów naukowych swe delegatki, które bądź na specjalnych wiecach informacyjnych, bądź z pomocą odezw lub ustnych rozmów, informowały o działalności Spójni.

Najintensywniej pracowano na zebraniach Spójni. Zwyczajne zebrania odbywały się raz na miesiąc i miały charakter dyskusyjny. Omawiano na nich podane w wyczerpujących referatach rozmaite dziedziny życia polskiego.

Najgorętsze dyskusje i najżywszą wymianę zdań wywoływały tematy, zaczerpnięte z tak zwanej kwestji kobiecej (nie wszystkie wtedy koleżanki były za równouprawnieniem kobiet). Zaznajamianie się z kwestją kobiecą nie ograniczało się do zdobywania wiadomości, gdzie i jakie prawa posiadają kobiety i jak o nie walczą. Starano się uzasadnić słuszność tych dążeń, żądano zrównania obu płci w prawach i obowiązkach i budowano

obraz przyszłości na fundamentach szeroko pojętej równości i sprawiedliwości, a stawiając kobietę narówni z mężczyzną — czyniono i ją odpowiedzialną za dalsze losy ojczyzny. W marsekch zarysowywał się obraz Polki o myśli jasnej, woli mocnej, duszy czujnej na niedole i krzywdy innych, Polki świadomej swej godności ludzkiej, praw ludzkich i obowiązków.

Poza zebraniem dyskusyjnym organizowano obchody rocznic narodowych, wieczory ku czci zasłużonych Polaków lub Polek i t. p. Dużą frekwencją cieszyły się zebrania towarzyskie, na których dział literacko-koncertowy wypełniały koleżanki Spójnianki, a skromna herbatka w estetycznym lokalu „Ogniska Polskiego“, które nas zawsze chętnie gościło, była miłym uzupełnieniem takiego zebrania. Czas przyjemnie spędzano na pogawędkach koleżeńskich i wzajemnem poznaniu się.

Kto miał chęć i czas pogłębić jakąś dziedzinę wiedzy, zapisywał się do sekcji samokształceniowych Spójni: literackiej, historycznej, pedagogicznej. W sekcji pedagogicznej pracowano pod kierunkiem ś. p. Anieli Szcówny, która nadsyłała z Warszawy wykazy literatury pedagogicznej, tematy do referatów i dyskusyj i t. p.

Miała także Spójnia swoją biblioteczkę, złożoną głównie z dzieł, sprawie kobiecej poświęconych.

Prócz wymienionych sekcji Spójnia posiadała kluby dyskusyjne, zainicjowane przez kol. K. Iłakowiczównę na wzór podobnych klubów w Anglii. Koleżanki, należące do klubu w liczbie 10 — 12, musiały pokolei według alfabetu opracowywać referaty. Referat musiał być wygłoszony z pamięci, a poruszone zagadnienie ujęte w konkretny wniosek, który po dyskusji poddawany był pod głosowanie. Każda z uczestniczek klubu musiała zabierać głos w dyskusji i głosować nad wnioskami; powstrzymywanie się od głosowania nie było dozwolone. Co pół roku zmieniała się przewodnicząca i sekretarka klubu. Kluby dyskusyjne miały więc za zadanie wyrobienie umiejętności wyrażania swych myśli, jasnego formułowania wniosków i ich obrony, miały nauczyć koleżanki przewodniczyć na zebraniach, sekretarzować i zaznajamiać ze stroną formalną prowadzenia obrad. Do prac wewnętrznych Spójni zaliczyć jeszcze należy ułatwianie poznawania Kraju. W tym celu organizowane były wycieczki do Warszawy. Wycieczki te, dzięki uprzejmości T-wa Krajoznawczego, dały możliwość poznania

stolicy naszej i jej najbliższych okolic kilkunastu koleżankom, które widziały Polskę poraz pierwszy.

Po paroletniej pracy uczestniczki Spójni, posiadając już nie tyle wystarczające wyrobienie parlamentarne, ile skonsolidowaną opinię w sprawie równouprawnienia kobiet, zdecydowały się na szersze omówienie tej sprawy i zorganizowały otwarte zebranie Spójni z referatem kol. J. Firewiczowej, p. t. „U źródeł kwestji kobiecej”. Na to zebranie Zarząd zaprosił wszystkie stowarzyszenia ideowe młodzieży oraz przedstawicielki Związku Równouprawnienia Kobiet. Referat wywołał żywą dyskusję, ścierały się różne poglądy; jednakże nie najgorzej musiał wypaść ten pierwszy egzamin, skoro potem Spójnię „równouprawniono” w stowarzyszeniach akademickich i przy wszelkich wystąpieniach zbiorowych młodzieży zapraszano ją do współudziału. W jakiś czas później odbyło się drugie podobne zebranie z referatem kol. H. Krukowskiej-Samsownikowej, p. t. „Rola kobiety w pracy społecznej”.

Poza tem Spójnia nawiązała drogą korespondencji kontakt z pokrewnymi organizacjami w Krakowie i Lwowie.

Chcąc zobrazować życie polskiej młodzieży żeńskiej na obczyźnie, Zarząd Spójni opracował ankietę, w której nawoływał koleżanki do udzielenia informacji o życiu „doli i niedoli, marzeniach i ideałach”. Ankieta opracowana była bardzo szczegółowo i zawierała szereg pytań, dotyczących pracy umysłowej, stanu materialnego, stanu zdrowia, pracy społecznej, poglądów politycznych, stosunku do religji i t. p. Niestety, nie zachowały się wyniki tej ankiety, wzór zaś samej ankiety, jako może interesujący przyczynek do charakterystyki poziomu pracy akademickiej młodzieży polskiej w Petersburgu, poniżej przytaczamy w dosłownem brzmieniu.

Po wybuchu wojny światowej, gdy społeczeństwo polskie podzieliło się na obozy różnych „orientacyj”, młodzież akademicka dążyła wyraźnie do konsolidacji. Wspólne ideały i umiłowania zespoliły młodzież polską w jeden zwarty obóz, którego hasłem stało się odzyskanie niepodległości Polski.

Zatarły się różnice przekonań politycznych i społecznych, wszystkich porwała idea odrodzenia Państwa Polskiego i chęć gorąca do przyczynienia się w miarę sił i możliwości do jak najwyższego jej zrealizowania.

Na jesieni roku 1914 powstaje Komitet Centralny Młodzie-

ży Polskiej, który obejmuje jakby dowództwo naczelne nad całą młodzieżą. Komitet Centralny składał się z przedstawicieli organizacji ideowych (oprócz Związku Soc.-Demokracji Kr. Polskiego i Litwy). Spójnię reprezentowała delegowana kol. H. Kasperowiczowa, która była czynnym członkiem tej instytucji przez cały czas jej trwania, t. j. do roku 1916.

Ideologią Komitetu Centralnego była dążność do odzyskania niepodległości Polski, programem zaś działalności — popularyzowanie tej idei i wyrabianie nie tylko wśród młodzieży, lecz także i wśród starszego społeczeństwa bezwzględnej posłuchu nakazom, płynącym z organizacji niepodległościowych w kraju. Wyrazem zaś tej woli był Ten, co pierwszy w obronie niepodległości za oręż chwycił i zastęp entuzjastów do walki poprowadził — Józef Piłsudski.

Wkrótce Komitet Centralny pozyskał na swego członka Komendanta Harcerstwa i Naczelnika Sokoła, inż. F. Skąpskiego, który będąc zakonspirowanym przedstawicielem P. O. W., stał się łącznikiem pomiędzy Krajem i Komitetem Centralnym, dostarczając odezw i literatury obozu niepodległościowego z za kordonu oraz informacji o wystąpieniach legionów, o zamierzeniach Komendanta i t. p. Wejście p. Skąpskiego, tak dzięki jego osobistym zaletom, jak i sprawie, której służył, wzmocniło wpływ Komitetu Centralnego.

Komitet Centralny, jako organizacja konspiracyjna, na zewnątrz prawie nie występował, pracą młodzieży kierował przez swych przedstawicieli, którzy organizowali tak zwane „piątki” do kolportowania wiadomości, podawanych przez K. C.

Z ust do ust przechodziły wiadomości o pierwszych zbrojnych wystąpieniach legionów, o braku ludzi i środków materialnych; nadeszła wreszcie wieść wstrząsająca o pierwszej ofierze z szeregów naszej młodzieży, ś. p. Kaziku Kamińskim.

Spółczesność polskie w Petersburgu wiedziało o istnieniu Komitetu Centralnego i liczyło się z nim; grono wybitnych polaków z Koła Polskiego w Dumie i Senacie wezwało Komitet Centralny na konferencję porozumiewawczą. Wiara w zwycięstwo Koalicji, która obiecywała odbudować Polskę zjednoczoną lecz autonomiczną pod berłem rosyjskim, nie trafiła do serc i umysłów młodzieży, to też porozumienia nie osiągnięto; złożyli natomiast przedstawiciele K. C. oświadczenie wobec poważnego grona parlamentarzystów, że naczelnym hasłem

dążeń młodzieży jest odzyskanie całkowitej niezależności Polski.

Chcąc rozszerzyć swoje wpływy, Komitet Centralny zorganizował zjazd młodzieży polskiej z całej Rosji. Zjazd odbył się w Moskwie w grudniu 1915 roku przy udziale przedstawicieli z Moskwy, Petersburga, Charkowa, Kijowa i Odesy. W zjeździe tym brały udział w imieniu Spójni kol. H. Kasperowiczowa i kol. Z. Rodziewiczówna-Klarnerowa. Zjazd wypowiedział się jednogłośnie za dążeniem do odzyskania niepodległości i pod tem hasłem odbywały się dwudniowe obrady Zjazdu.

W latach wojny Spójnia nawiązała kontakt z Ligą Kobiet, której pomagała materialnie przez zbieranie składek, organizację przedsiębiorstw dochodowych, sprzedaż pocztówek z wizerunkiem Komendanta i t. p.

W pracy wewnętrznej Spójni wzmogło się zainteresowanie sprawami polskimi. Zwyczajne zebrania Spójni nosiły często charakter informacyjny. Zarząd Spójni zapraszał specjalnych prelegentów, by się dowiedzieć od nich o partjach politycznych, ruchu zaraniarskim, sprawie żydowskiej, sprawie białoruskiej, o formach ustroju niezależnego Państwa i t. p.

Poza tem praca społeczna pochłaniała cały czas wolny Spójnianek. Niosły więc koleżanki pomoc więźniom politycznym, wywiezionym z Warszawy, ratowały wespół z innymi organizacjami wracających, a odciętych wskutek wybuchu wojny od kraju; pracowały w szpitalu polskim dla rannych, odwiedzały rannych polaków w szpitalach rosyjskich, pracowały także w T-wie Pomocy Ofiarom Wojny, w sekcjach wizytacyjnej i tanich mieszkań robotniczych, w Doraźnej Pomocy Kobiety Polskiej, w Macierzy Polskiej i t. p.

Wyrazem najbardziej intensywnej działalności społecznej Spójni było zorganizowanie na jesieni 1915 roku dwóch burs dla dziewcząt, wyrzuconych z kraju i często pozbawionych opieki rodziców. Fundusze na prowadzenie burs były uzyskiwane z T-wa Pomocy Ofiarom Wojny, z imprez dochodowych i ofiar, rachunkowość zaś, administracja funduszami i opieka moralna nad młodzieżą należały do Zarządu Spójni. Poza troską o ubranie, obuwie, zdrowe pożywienie, Zarząd Spójni dbał o umieszczenie wychowanek z burs w szkołach polskich, dostarczał im książek i pomocy naukowych, udzielał korepetycyj, or-

ganizował zabawy, rozrywki, uroczystości rocznic narodowych i świąt tradycyjnych, jak wieczerzę wigilijną, święcone, ostatki i t. p.

Podczas feryj letnich Zarząd Spójni organizował dla swych wychowanek kolonje wypoczynkowe nad morzem w Finlandji.

Bursy Spójni istniały 3 lata; przebywało w nich przeszło 100 dziewcząt. We wrześniu 1918 roku zorganizowano powrót do kraju, wtedy to 40 dziewcząt wyjechało do Warszawy, tyleż do Wilna, a resztę zabrali rodzice.

Na wiosnę roku 1915, w oczekiwaniu ustąpienia Rosjan z Kongresówki, Komitet Centralny nawoływał młodzież do powrotu do kraju. Zaczynają się wtedy przeredzać szeregi młodzieży polskiej, są tacy, co jadą tam poraz pierwszy w życiu, jadą walczyć o niepodległość lub nieść pomoc rodakom na miejscu.

Spójnianki rozpoczęły także przygotowania do powrotu. Dla wyjeżdżających urządzono specjalne kursy sanitarno-ratownicze, zorganizowane przez Związek Lekarzy Poskich, aby młodzież po powrocie do kraju mogła stanąć do pracy społecznej i ratowniczej. W walce z epidemjami padły ofiarnie koleżanki K. Brzuskówna, dwie siostry Dąbrowskie oraz B. Czapówna.

W końcu r. 1918 i początkach 1919 olbrzymia większość koleżanek wróciła do kraju, gdzie wszystkie stanęły do pracy przy odbudowie Państwa Polskiego. Pracują więc obecnie koleżanki nasze na polu społecznym, naukowym, pedagogicznym, pracują jako adwokatki, lekarki, urzędniczki państwowe i prywatne. A chociaż dziedziny pracy b. Spójnianek są różne, jak różne są ich kwalifikacje, uzdolnienia, warunki materialne i rodzinne, to jednak nić łączności koleżeńskiej, zadziergnięta przy pracy ideowej na dalekiej obczyźnie, jest tak mocna, że i tutaj w kraju nie zerwała się ta łączność.

Od 1919 roku istnieje w Warszawie „Spójnia” — stowarzyszenie b. studentek szkół akademickich w Petersburgu. Spójnia posiada zalegalizowany przez władze statut i utrzymuje Kasę wzajemnej pomocy, która szczególnie była pomocną w pierwszych latach powrotu koleżanek do kraju.

Celem „Spójni” w Warszawie jest: 1) utrzymywanie łączności koleżeńskiej, 2) wzajemna pomoc materialna i moralna,

3) propagowanie korzyści społecznej akademickiego wykształcenia kobiet.

Przewodniczącą „Spójni” jest kol. H. Kasperowiczowa, której mieszkanie (Polna 64. m. 38) jest siedzibą Spójni.

KOMITET REDAKCYJNY:

Helena Kasperowiczowa.

Zofja Klarnerowa.

Marja Matuszewska.

LISTA B. SPÓJNIAŃEK

z wyszczególnieniem miejsca pobytu oraz rodzaju zajęcia.

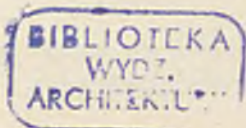
(Dane zostały zebrane drogą ankiety).

1. Adamowiczowa Stanisława (z Piekarskich), adjunkt Państwowej Szkoły Higjeny w Warszawie.
2. Antosiewiczowa Marja (z Biedrzyckich), naucz. języka francuskiego w gimnazjum w Węgrowie, z. Lubelska.
3. Argasińska Anna (z Wędziagolskich), naucz. historii w prywatnym gimnazjum żeńskim w Warszawie.
4. Balcewiczówna Stanisława, naucz. jęz. francuskiego w prywatnym gimnazjum w Warszawie.
5. Zofja de Bondy (z Łempickich), redaktorka działu słownikowego w wydawnictwie Arcta, w Warszawie.
6. Irena Bobrówna, asystentka Uniwersytetu Warszawskiego.
7. Brzoskówna Zofja — współpracowniczka „Messenger Polonais” w Warszawie.
8. Domaniewska Helena — naucz. przyrodoznawstwa w prywatnym gimnazjum żeńskim w Warszawie.
9. Dziewałtowska-Gintowtówna Hanna — naucz. języka francuskiego w prywatnym gimn. żeńskim w Warszawie.
10. Dąbrowska Janina (z Borkowskich), dr. medycyny, prosektor Zakładu Anatomji i Patologii Uniwersytetu Warszawskiego.
11. Derewojed-Hołówkowa Helena, dr. medycyny, lekarz Szpitala Ujazdowskiego i P. K. O., w Warszawie.

12. Ehrenkreutzowa Cezarja (z Baudouin de Courtenay), prof. Uniwersytetu Wileńskiego im. Stefana Batorego.
13. Firewiczowa Jadwiga (z Ziemców), naucz. gimnazjum państwowego w Lublinie.
14. Ginettówna Zofja, urzęd. Kasy Chorych w Warszawie.
15. Gutkowska Zofja (z Pacewiczów), aplikantka sądowa przy Sądzie Apelacyjnym w Wilnie.
16. Grzegorzewska Janina (z Baudouin de Courtenay), st. referent Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, Warszawa.
17. Herfurtowa Zofja (z Szturm de Sztremów), naucz. gimnazjum prywatnego w Warszawie.
18. Hiżowa Emilja (z Elżanowskich), architekt, Warszawa.
19. Iwanowska Marja (z Wolskich), korespondentka w Państwowych Zakładach Lotniczych w Warszawie.
20. Iłakowiczówna Kazimiera, radca w Ministerstwie Spraw Wojskowych, Warszawa.
21. Jankowska Halina, adjunkt Kliniki Psychiczej w Wilnie.
22. Januskiewiczowa Wanda (ze Szwoynickich), korespondentka, Warszawa.
23. Kaczyńska Halina, kierown. szkoły specjalnej w Wilnie.
24. Kadenacówna Marja, starsza asystentka przy katedrze chemji nieogran. Uniwersytetu Wileńskiego, Wilno.
25. Katarzyńska Bronisława (z Malinowskich), inż., referendarz Wydziału Drogowego Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej.
26. Kasperowiczowa Helena (z Firewiczów), dyrektorka gimnazjum państwowego w Warszawie.
27. Kienitz-Trembicka Elżbieta, inż. architekt, Warszawa.
28. Klarnerowa Zofja (z Rodziewiczów), absolwentka Wydziału Prawnego, Warszawa.
29. Klejnerówna Marja, nauczycielka historii w gimnazjum państwowem w Sosnowcu.
30. Kudlinżanka Stanisława, nauczycielka fizyki w gimnazjum państwowem w Warszawie.
31. Kwapiszewska Marja (z Janowskich), Warszawa.
32. Małachowska Ewa (z Baudouin de Courtenay), nauczycielka historii w gimnazjum prywatnem w Warszawie.
33. Matuszewska Marja — nauczycielka geografji w gimnazjum prywatnem w Warszawie.

34. Misiewiczówna Janina, dr. medycyny, Warszawa.
35. Mrozowska Halina (z Obuch-Woszczatyńskich), dr. fil., nauczycielka gimnazjum państwowego w Warszawie.
36. Noakowska Marja (z Wróblewskich), urzędniczka w Urzędzie Emigracyjnym w Warszawie.
37. Olszamowska-Skowrońska Zofja, asystentka archiwalna w Archiwum Akt Dawnych, Warszawa.
38. Piekarska Halina, kierowniczka laboratorium chemicznego w firmie przemysłowo-handlowej Zakłady Chemiczne S. Spiess, Warszawa.
39. Pryłke Marja, nauczycielka matematyki w gimnazjum prywatnym w Warszawie.
40. Rawicz-Szczerbo Halina (z Olszamowskich), radca ministerjalny w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Warszawa.
41. Sadkowska-Geldnerowa Zofja, kierowniczka kancelarii Rady Adwokackiej w Wilnie.
42. Sadowska Zofja, dr. medycyny, Warszawa.
43. Samsonowiczowa Henryka (z Korwin-Krukowskich), nauczycielka geografji w gimnazjum prywatnym w Warszawie.
44. Sienkiewiczówna, adwokatka w Wilnie.
45. Sierżputowska Stanisława, radca ministerjalny w Ministerstwie W. R. i O. P., Warszawa.
46. Śliwińska Kazimiera, urzędniczka w Urzędzie Emigracyjnym w Warszawie.
47. Stratonowiczowa Zofja (z Kaweckich), prawniczka, Warszawa.
48. Strawińska Marja (z Obuch-Woszczatyńskich), nauczycielka języka francuskiego w Lublinie.
49. Surawska Marja (z Żerów), dr. medycyny, Warszawa.
50. Stejnówna Zofja, instruktorka przemysłu ludowego, Brześć nad Bugiem.
51. Szwejbakowska Kazimiera, nauczycielka szkół powszechnych, Wilno.
52. Szyszkówna Felicja, urzędniczka Ministerstwa Robót Publicznych, Warszawa.
53. Walentynowiczówna Wanda, radca ministerjalny w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, Warszawa.
54. Wędziągolska Helena, nauczycielka śpiewu w Warszawie.

55. Wiewiórska Helena, adwokatka, Warszawa.
56. Wincz-Borowska Stefanja, nauczycielka języka francuskiego w gimnazjum w Wilnie.
57. Wiśniewska Marja (z Baudouin de Courtenay), prawniczka, Warszawa.
58. Wołodźkowa Bronisława (Iżycka-Herman-Zakrzewska), referentka Banku w Wilnie.
59. Ziemcówna Anna, nauczycielka przyrody w gimnazjum państwowem w Lublinie.
60. Zwolińska Zofja, radca ministerjalny w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, Warszawa.
61. Engielmanówna Marja, naucz. historii w gimn. państw. w Grodnie.

S T A T U T

ZRZESZENIA BYŁYCH STUDENTEK SZKÓŁ AKADEMICKICH W PETERSBURGU „SPÓJNIA”.

Rozdział I. Nazwa, zakres terytorjalny, siedziba.

Art. 1. Stowarzyszenie nosi nazwę: Zrzeszenie byłych studentek szkół akademickich w Petersburgu — „Spójnia”.

Art. 2. Teren działalności „Spójni” rozciąga się na całą Rzeczpospolitą Polską z zachowaniem obowiązujących miejscowych praw i przepisów o stowarzyszeniach.

Rozdział II. Cele „Spójni”.

Art. 4. Celem „Spójni” jest:

- a) utrzymanie łączności koleżeńskiej między jej członkami,
- b) wzajemna pomoc moralna i materialna,
- c) propagowanie korzyści społecznej akademickiego wykształcenia kobiet.

Art. 5. Środkami do osiągnięcia powyższych celów „Spójni” są:

- a) utworzenie wspólnego terenu pracy dla jej członków.
- b) utrzymanie kontaktu z młodzieżą akademicką żeńską, zrzeszanie studentek, pomoc w zakładaniu ognisk studenckich i t. d.
- c) organizowanie zjazdów i zebrań towarzyskich, odczytowych i dyskusyjnych, odczytów publicznych i t. p.
- d) organizowanie klubów kobiet, pracujących umysłowo,
- e) stworzenie kasy wzajemnej pomocy dla członków „Spójni” i sierot po nich.

Do osiągnięcia wymienionych celów „Spójnia” dążyć będzie z zachowaniem obowiązujących praw i przepisów.

Rozdział III. Charakter osoby prawnej.

Art. 6. „Spójnia” stanowi osobę prawną, może posiadać wszelki majątek ruchomy i nieruchomy, a tem samem nabywać i zbywać nieruchomości. zawierać wszelkie umowy i przyjmować zapisy.

Rozdział IV. Członkowie, prawa i obowiązki.

Art. 7. Członkiem „Spójni” ma prawo być każda słuchaczka szkół akademickich w Petersburgu, narodowości polskiej, o ile poprzednio należała do Zrzeszenia akademickiego „Spójnia” lub do innych organizacji studenckich polskich w Petersburgu przynajmniej w ciągu dwóch lat przed rokiem 1918.

Art. 8. O przyjęciu nowych członków decyduje Zarząd bezapelacyjnie.

Art. 9. Kandydatka, nieprzyjęta przez Zarząd, nie może być poddana powtórnemu balotowaniu przed upływem jednego roku.

Art. 10. Każdy członek ma prawo:

- a) udziału w Walnym Zgromadzeniu z głosem decydującym,
- b) czynnego i biernego udziału w wyborach do władz „Spójni”.
- c) korzystania z pomocy moralnej i materialnej „Spójni”.

Art. 11. Każdy członek ma obowiązek:

- a) opłacać składki członkowskie,
- b) popierać cele „Spójni”,
- c) stosować się do postanowień statutu oraz wszelkich uchwał, powziętych przez władze „Spójni”.

Składka członkowska wynosi 40,000 marek rocznie. Składki mogą być wpłacane w ratach kwartalnych.

UWAGA. Do chwili ustalenia waluty polskiej Walne Zgromadzenie ma prawo zmiany wysokości składki bez obowiązku rejestracji stowarzyszenia.

UWAGA. Obecnie składka roczna wynosi 6 złotych.

Art. 12. Członkowie „Spójni” ulegają skreśleniu z listy członków:

- a) na własne żądanie,
- b) na skutek uchwały, powziętej przez Walne Zgromadzenie na wniosek Zarządu lub $\frac{1}{3}$ ogółu członków „Spójni”. Członkowi, któremu grozi wydalenie, winna być dana możliwość złoże-

nia wyjaśnień Zarządowi przed postawieniem wniosku o wykluczeniu oraz złożenia wyjaśnień Walnemu Zgromadzeniu przed uchwaleniem wniosku.

Art. 13. Osoby, które się przyczyniły w sposób wydatny do rozwoju „Spójni” lub położyły wybitne zasługi na polu wykształcenia akademickiego kobiet, mogą być mianowane członkami honorowymi „Spójni”.

Art. 14. Członkowie honorowi mają prawo do udziału w Walnem Zgromadzeniu bez prawa wybieralności.

Rozdział V. Fundusze „Spójni”.

Art. 15. Fundusze „Spójni” tworzą się z:

- a) składek członkowskich,
- b) ofiar, darowizn i zapisów,
- c) wszelkich innych dochodów niestałych.

Art. 16. Z funduszy „Spójni” tworzy się specjalny „fundusz zapomogowy” — Fundusz ten tworzy się z:

- a) potrącania 75% od składek członkowskich,
- b) ofiar jednorazowych, na ten cel składanych,
- c) przeznaczonych na ten cel przedsięwzięciom dochodowych.

Art. 17. Warunki korzystania z funduszu zapomogowego określa specjalny regulamin, opracowany przez Zarząd i zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie.

Art. 18. Księgowość funduszu zapomogowego prowadzona jest oddzielnie od księgowości ogólnej „Spójni”, zgodnie z przepisami prawa i przyjętymi zwyczajami.

Rozdział VI. Władze i organy „Spójni”.

Art. 19. Władzami i organami „Spójni” są:

- a) Walne Zgromadzenie,
- b) Zarząd,
- c) Komisja Rewizyjna.

Rozdział VII. Walne Zgromadzenie.

Art. 20. Walne Zgromadzenie tworzą członkowie „Spójni”: zwyczajni i honorowi.

Art. 21. Walne Zgromadzenie bywa zwyczajne i nadzwyczajne.

Art. 22. Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd w ostatnim kwartale roku kalendarzowego, z reguły w miesiącu listopadzie.

Art. 23. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd:

- a) z własnej inicjatywy,
- b) na żądanie pisemne $\frac{1}{4}$ ogółu członków „Spójni“.
- c) na żądanie Komisji Rewizyjnej — w dwóch ostatnich wypadkach (pp. b i c) w ciągu dni 14 od chwili zgłoszenia żądania przez powołane czynniki.

Art. 24. Każde Walne Zgromadzenie jest prawomocne przy obecności $\frac{1}{2}$ ogółu członków.

Walne Zgromadzenie zwołane w drugim terminie z tym samym porządkiem obrad jest prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

Art. 25. Członkowie „Spójni“ winni być zawiadamiani pisemnie o Walnem Zgromadzeniu.

Art. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają zwykłą większością głosów, z wyjątkiem uchwał dotyczących:

- a) zmiany statutu,
- b) likwidacji „Spójni“, dla których wymagana jest obecność na Walnem Zgromadzeniu przynajmniej $\frac{1}{2}$ ogółu członków „Spójni“.

Art. 27. Do zakresu czynności Walnego Zgromadzenia należy:

- a) zatwierdzanie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz budżetu na rok następny,
- b) wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- c) uchwalenie wysokości składki rocznej na rok następny,
- d) zmiany i uzupełnienia statutu,
- e) uchwalenie wskazówek kierowniczych dla Zarządu w granicach statutu,
- f) zatwierdzenie regulaminu, dotyczącego warunków korzystania z funduszu zapomogowego,
- g) decydowanie wniosków o wykluczeniu członków,
- h) mianowanie członków honorowych,
- i) decydowanie o likwidacji „Spójni“ i o przeznaczeniu pozostałych po likwidacji funduszy,

j) wszelkie sprawy, przekraczające zakres kompetencji Zarządu.

Rozdział VIII. Zarząd.

Art. 28. Zarząd składa się z 5 członków, wybieranych na przeciąg dwóch lat. W razie ustąpienia w ciągu roku któregoś z członków Zarządu wchodzi do Zarządu kandydatka, która przy wyborach uzyskała największą liczbę głosów. Zarząd wybiera z pośród siebie przewodniczącą, jej zastępczynię, sekretarkę i skarbniczkę.

Art. 29. Zarząd kieruje wszelkimi sprawami i działalnością „Spójni”, stosownie do niniejszego statutu i uchwał Walnego Zgromadzenia.

Art. 30. Zarząd zbiera się przynajmniej raz na kwartał. Dla prawomocności uchwał Zarządu potrzebna jest obecność przynajmniej trzech członków, w tej liczbie przewodniczącej lub jej zastępczyni.

Art. 31. Po upływie pierwszego roku istnienia „Spójni” ustępują trzej członkowie Zarządu na zasadzie losowania, w następnym dwaj pozostali z pierwszego składu Zarządu. W następnych latach ustępują po roku trzej lub dwaj członkowie Zarządu w porządku chronologicznym wyborów.

Rozdział IX. Komisja Rewizyjna.

Art. 32. Komisja Rewizyjna, złożona z trzech członków, obranych przez Walne Zgromadzenie na jeden rok, kontroluje rachunkowość „Spójni”.

Art. 33. Komisja Rewizyjna ma prawo w każdym czasie z własnej inicjatywy, a na żądanie Zarządu obowiązana jest dokonać rewizji ksiąg i dokumentów „Spójni” i o wyniku rewizji składa sprawozdanie.

Rozdział X. Komisje.

Art. 34. Dla prowadzenia poszczególnych spraw „Spójni” i wykonywania zadań stosownie do niniejszego statutu Zarząd lub Walne Zgromadzenie może powołać Komisję z pośród członków „Spójni”.

Rozdział XI. Rozwiązanie.

Art. 35. W razie rozwiązania „Spójni” o majątku jej rozstrzyga Walne Zgromadzenie.

Majątek „Spójni” może być przekazany instytucji, mającej cele pokrewne z celami „Spójni”.

Na zasadzie postanowienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z d. 7 sierpnia 1923 r. Nr. BS. 1025/23 wciągnięto do rejestru stowarzyszeń i związków, Nr. 943, stowarzyszenie pod nazwą „Zrzeszenie byłych studentek szkół akademickich w Petersburgu”.

Warszawa, dnia 11 sierpnia 1923 r.

Minister Spraw Wewnętrznych

(—) *Olpiński*

Podsekretarz Stanu.

REGULAMIN
„FUNDUSZU ZAPOMOGOWEGO” SPÓJNI
zrzeszenia b. studentek
szkół akademickich w Petersburgu.

§ 1. Na mocy art. 16 Statutu „Spójni” — Zrzeszenia b. studentek szkół akademickich w Petersburgu — tworzy się specjalny fundusz zapomogowy celem niesienia pomocy zrzeszonym koleżankom względnie sierotom po nich przez udzielanie pożyczek pieniężnych zwrotnych ewentualnie zapomóg doraźnych bezzwrotnych na zasadach ustalonych w niniejszym regulaminie.

§ 2. Na fundusz zapomogowy składać się będą:

- a) 75% składek członkowskich,
- b) zapisy i ofiary,
- c) sumy, zebrane na rzecz funduszu zapomogowego z zabaw, odczytów i innych przedsięwzięciach dochodowych,
- c) sumy, powstałe ze zwrotu pożyczek.

§ 3. Zapisy na rzecz funduszu zapomogowego winny być zatwierdzone przez Zarząd „Spójni”.

Ofiary na rzecz funduszu zapomogowego przyjmowane będą bezpośrednio przez skarbniczkę za kwitami sznurowemi.

§ 4. Zgłoszenia o udzielenie pożyczki względnie zapomogi składane będą skarbniczkę, która, po zebraniu niezbędnych informacji, zgłosi swój wniosek w tej sprawie Zarządowi „Spójni” najpóźniej w ciągu tygodnia.

§ 5. O udzieleniu pożyczki i jej wysokości względnie o przyznaniu zapomogi doraźnej, na wniosek skarbniczki decydować będzie Zarząd „Spójni”.

§ 6. Pożyczki z funduszu zapomogowego mogą być udzielane jedynie na solo weksel, jako pożyczki:

- a) krótkoterminowe do sumy 200 zł. na okres do 3 miesięcy,
- b) długoterminowe do sumy 500 zł. na okres do 6 miesięcy.

§ 7. Pożyczki są bezprocentowe.

§ 8. W wypadkach wyjątkowych Zarząd „Spójni” ma prawo zgodzić się na spłatę pożyczki w ratach.

§ 9. Jeżeli suma zapomogi względnie pożyczki przewyższa 500 zł., to uchwała o jej udzieleniu wymaga zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie „Spójni”.

§ 10. Administrację funduszu zapomogowego sprawować będzie skarbniczka Zarządu Spójni w porozumieniu z przewodniczącą Zarządu.

§ 11. Skarbniczka prowadzić będzie niezbędne książki rachunkowe i korespondencyjne.

§ 12. Skarbniczka obowiązana będzie zdać co miesiąc sprawozdanie z działalności Zarządowi „Spójni” i przygotować na doroczne Walne Zgromadzenie „Spójni” sprawozdanie z całorocznej działalności.

§ 13. Nadzór i kontrolę nad prawidłowym udzielaniem pożyczek względnie zapomóg z funduszu zapomogowego sprawuje Komisja Rewizyjna „Spójni”. W tym celu Komisja Rewizyjna „Spójni” ma prawo w każdym czasie badać stan kasy i rachunkowości funduszu zapomogowego oraz żądać potrzebnych wyjaśnień.

PIERWSZY STATUT „SPÓJNI”.

USTAWA „SPÓJNI”

stowarzyszenia studentek Polek w Petersburgu.

§ 1. Celem „Spójni” jest wytwarzanie łączności między Polkami, studującymi w wyższych zakładach naukowych w Petersburgu.

§ 2. Środki dla urzeczywistnienia tego celu są następujące:

a) urządzenie wieczorów dyskusyjnych ze szczególnem uwzględnieniem w referatach i dyskusjach przejawów kierunków ideowych w Polsce i Litwie, a także kwestji kobiecej,

b) urządzenie zebrań towarzyskich prywatnych i publicznych,

c) zbieranie i ogłaszanie informacji o warunkach wstępu do wyższych zakładów naukowych i o warunkach życia studentek w Petersburgu,

d) zbieranie danych statystycznych o wyższem wykształceniu kobiet i wszelkich kwestjach, dotyczących wyższego wykształcenia kobiet zarówno na polu nauk humanistycznych, jak i zawodowych.

§ 3. Członkiem „Spójni” może być każda studentka Polka, będąca członkiem ogólno-studenckiej kasy polskiej lub posiadająca rekomendacje 2-ch członków „Spójni”.

§ 4. Na czele „Spójni” stoi Zarząd i Rada.

§ 5. Zarząd składa się z 3-ch członków, wybieranych na walnem zgromadzeniu w lutym na rok jeden.

§ 6. Zarząd: a) wykonywuje uchwały walnego zgromadzenia i Rady, b) reprezentuje „Spójnię” nazewnątrz, i c) załatwia wszystkie czynności administracyjne i prowadzi biuro informacyjne.

§ 7. Rada składa się z 10 członków: 7, wybieranych na walnym zebraniu w lutym na rok jeden, i 3 członków zarządu.

§ 8. Rada kieruje życiem wewnętrznym „Spójni” i czuwa nad wykonaniem uchwał walnego zgromadzenia.

§ 9. Członkowie Rady wybierają z pośród siebie na rok jeden przewodniczącą i sekretarkę.

§ 10. Walne Zebranie jest najwyższą władzą „Spójni”.

§ 11. Zwyczajne walne zebrania zwoływane są dwa razy do roku; w październiku i lutym.

§ 12. Na walnym zgromadzeniu w lutym wybiera się Zarząd i Radę.

§ 13. Nadzwyczajne walne zgromadzenie może być zwoływane: a) przez sam Zarząd, b) przez Radę, c) na żądanie piśmienne $\frac{1}{5}$ ogółu członków „Spójni” w terminie dwutygodniowym.

§ 14. Fundusze „Spójni” składają się z ofiar nadzwyczajnych, otrzymywanych z przedsiębiorstw dochodowych.

A N K I E T A

Koleżanki! gdy chcemy dać obraz życia studentek w Petersburgu, nie możemy poprzeć swych wniosków żadnemi cyframi, napotykamy wielkie trudności z powodu braku jakichkolwiek danych statystycznych, niezbędnych dla dokładnego odтворzenia naszych stosunków. Tymczasem zainteresowanie się życiem studentek wciąż wzrasta, nietylko w kraju, lecz i zagranicą. Z Krakowa, ze Lwowa zwracają się do nas o informacje, a my nie możemy dać wyczerpującej odpowiedzi z powodu braku materiału. — Powstał więc projekt zarządzenia ankiety wśród studentek polek.

W imię zatem idei wzajemnego poznania się i zbliżenia, a przez to umożliwienia wspólnej pracy w celu podniesienia swego rozwoju, wyrobienia w przeciągu tych kilku lat młodości naszej hartu ducha i energii do walki z życiem, która nas czeka, cywilnej odwagi do wypowiedania śmiało swych poglądów i wyznawania swych zasad, oraz umiejętności bronięcia ich, — wzywamy Was gorąco, Koleżanki, do udzielenia nam niezbędnych informacji o waszem życiu, doli i niedoli, marzeniach i ideałach.

Garstka tych zwierzeń, podana anonimowo, w zamkniętej kopercie, nie narazi Was w niczem, nie zabierze Wam dużo czasu, a da bogaty materiał do opracowania referatu o życiu studentek polek w Petersburgu.

I	1	Wiek.	
	2	Narodowość.	
	3	Wyznanie.	
	4	Miejsce urodzenia i wychowania.	
	5	Stanowisko społeczne rodziców lub ich zawod.	Obywatel ziemski, kupiec, urzędnik, robotnik, włościanin i t. d *)
	6	Stan.	Panna, mężatka, wdowa.
	7	Czy skończyła zakład naukowy średni? Jaki i kiedy?	
	8	Czy składała maturę męską, lub dodatkowe egzamina dla wstąpienia do wyższego zakładu?	
	9	Rok wstąpienia do wyższego zakładu.	
	10	Rodzaj zajęcia przed wstąpieniem (po ukończ. średn. zakł. naukowego).	
	11	Czy miała przeszkody przy wstąpieniu na kursa?	a) ze strony rodziców lub rodziny, b) brak środków materialnych, c) brak odpowiedniego świadectwa i inne.
	12	Pobudki wstąpienia na kursa.	a) chęć zdobycia ogólnego wykształcenia, b) praca w kierunku naukowym, c) zdobycie niezależności, d) praca zarobkowa, e) zapewnienie życia, f) poczucie obowiązku względem kraju i t. d.
II	13	Zakład naukowy, wydział i kurs.	
	14	Czy nie zmieniała zakładu nauk, lub wydziału? o ile tak, to kiedy i dlaczego?	
	15	Ile czasu poświęca przeciętnie tygodniowo obowiązkowym zajęciom?	a) na słuchanie wykładów, b) na pracę w laboratorjach, c) w seminarjach, lub praktycz. zajęć, d) studja w domu, bibliotekach i t. d.
	16	nieobowiązkowym zajęciom?	a) słuchaniu wykładów b) pracy w laboratorjach c) w seminarjach d) pracy w domu, bibliotekach i t. d.
	17	Ile egzaminów zdała w zeszłym roku i ile kolloktywów.	
	18	Czy uważa słuchanie wykładów za potrzebne i pożyteczne?	
	19	Czy jaki dział naukowy wzbudza w niej specjalne zainteresowanie i od kiedy?	
	20	Czy pracuje nad tą gałęzią wiedzy?	a) sama, b) pod kierownictwem profesora, b) w kółku samokształceniowym.
	21	Czy czytuje gazety i pisma? Jakież?	a) regularnie, b) nieregularnie.
	22	Czy uczęszcza na publiczne odczyty i jakie?	
	23	Czy poza swoją specjalnością oddaje się czemu z zamiłowaniem?	a) literatura piękna, b) muzyka, c) śpiew, malarstwo i inne.

*) Uwaga: O ile która z podanych odpowiedzi zadawałnia, prosimy o podkreślenie.

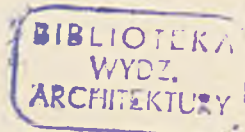
III	24	Ile miesięcznie wynosi ogólny dochód.		
		25	Czy otrzymuje pieniądze z domu i ile?	a) stałe, b) niestałe.
		26	Czy ma zarobek miesięczny stały i ile?	a) pieniędzmi, b) w postaci pokoju, obiadu.
		27	Czy miała zajęcia zarobkowe w lecie?	
		28	Czy miała oszczędności przed przyjazdem na kursy i ile?	
		29	Ile zaoszczędziła pieniędzy?	
		30	Czy zaciąga dług na życie i kształcenie się?	a) w kasie studenckiej, b) u stowarzyszeń, c) u osób prywatnych.
		31	W jakiej wysokości? (rocznie).	
		32	Czy posiada własny dochód?	z kapitału, nieruchomości i t. p.
		33	Z jakich środków opłaca wpis?	Własny zarobek, stypendjum, pieniądze z domu i t. d.
		34	Czy utrzymuje rodzinę i ile na to wydaje?	
		35	Jaki ma rodzaj zarobku?	lekcje, kreślenie, tłumaczenia i t. d.
		36	Ile na to poświęca czasu dziennie?	
		37	Czy potrzebuje płatnego zajęcia i czy poszukuje takiego?	
		38	Ile wydaje miesięcznie na życie wogóle?	
		39	Ile na mieszkanie?	
		40	Czy mieszka.	a) sama, b) z koleżanką, c) w rodzinie.
		41	Czy mieszkanie ma jakie wybitne braki?	wilgoć, chłód, hałas, brak światła i t. d.
		42	Ile wydaje na obiady miesięcznie?	
		43	Gdzie się stołuje?	a) w kuchni studenckiej, b) prywatnie u gospodyni. c) u rodziców, d) gotuje sama.
		44	Czy codziennie jada obiad?	
		45	Ile wydaje na książki i pisma?	a) na książki naukowe, b) gazety.
		46	Ile wydaje na przejazdy?	a) tramwaje, b) dorożki.
		47	Ile wydaje na rozrywki: teatr, koncerty, bale, sport.	
48	Czy ubranie należy do wydatków miesięcznych?			

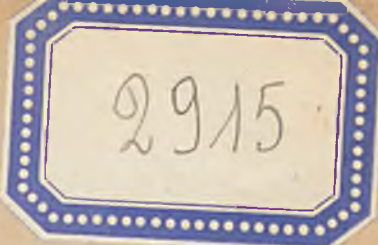
IV	S T A N Z D R O W I A.	49	Czy cierpi na chroniczną chorobę, jaką i jak dawno?	Blednica, płucna choroba, nerwy, katar żołądka, reumatyzm i t. d.
		50	Czy leczy się? o ile nie, to dla czego?	
		51	Czy często zapada na zdrowiu?	
		52	W jaki sposób menstruacja oddziałuje: a) na stan fizyczny (ból głowy, krzyża) b) na pracę umysłową.	
		53	Jak wpływa stan przed i po urodzeniu dziecka na pracę umysłową?	
		54	Czy używa jakich narkotyków.	alkohol, papierosy i t. p.
		55	Czy używa latem wypoczynku i gdzie?	na wsi, w kuracyjnej miejscowości i t. d.
V	P R A C A S P O Ł E C Z N A.	56	Czy należy do jakich organizacyj A) samopomocy koleżeńskiej: a) polskich, b) rosyjskich.	
		57	B) ideowych a) polskich b) rosyjskich	
		58	C) towarzyskich	
		59	Czy pełni tam jakiś urząd?	
		60	O ile nie należy to dla czego: A) do ideowych? B) do samopomocy koleżeńskiej.	
		61	Ile czasu poświęca przeciętnie na pracę społeczną?	

10

VI P O G L A D Y I P R Z E K O N A N I A	62	Czy sympatyzuje z jaką grupą polityczną lub etyczną?	
	63	Jak się zapatruje na ruch kobiecy: a) na dążenie do wyższego kształcenia?	
		b) na zrównanie praw politycznych kobiet (prawo wyborcze, udział w parlamentach)?	
		c) na zrównanie praw cywilnych (zniesienie ograniczeń w zarządzaniu majątkiem, prowadzeniu samodzielnego przedsiębiorstwa, w opiece nad dziećmi po śmierci męża i t. d.	
	64	Jak się zapatruje na kwestję podwójnej moralności (swoboda życia płciowego mężczyzn i wymaganie czystości od kobiet) i na związaną z nią kwestję prostytucji (tolerowanie jej przez rząd i społeczeństwo).	
	65	Jak się zapatruje na śluby kościelne i ich nierozzerwalność.	
	66	Jak się zapatruje na kwestję wprowadzenia ślubów cywilnych.	
	67	Jak się zapatruje na kwestję współżycia bez ślubu.	
	68	Jak się zapatruje na kwestję nadania praw dzieciom nieślubnym.	
	69	Jak się zapatruje na małżeństwo wogóle i w czasie wyższych studjów.	
	70	Czy uważa małżeństwo i macierzyństwo za przeszkodę w wyższych studjach i w pracy społecznej?	
	71	Czy zadawalnia życie koleżeńskie, towarzyskie i kursowe w Petersburgu, jakie braki w nim odczuwa i jakich zmian pożąda?	
72	Czy się nie czuje samotną? O ile tak, to czy samotność nie wpłynęła bezpośrednio na zamlary w życiu, ukształtowanie światopoglądu?		

Uwaga: O ile odpowiedzi nie zmieszczą się w przeznaczonych rubrykach, prosimy wskazać numer pytania i dać odpowiedź w końcu ankiety, lub na oddzielnym arkuszu.

2915